

VERKSAMHETSPLAN

Studie- och yrkesvägledning

Läsåret 2017/2018

ORSA

Verksamhetsområde LÄRANDE

Inledning

Syftet med en gemensam verksamhetsplan är för att säkerställa likvärdigheten för studie- och yrkesvägledning och information till kommunens grundskoleelever samt främja väl underbyggda val. Det handlar om att öka Orsa grundskolas elevers valkompetens. Planen skall innehålla och omfatta olika studie- och yrkesvägledande och arbetsmarknadskunskapsfrämjande¹ aktiviteter från förskoleklass upp till årskurs nio. Verksamhetsplanen skall vara ett levande dokument med utrymme för flexibilitet och förändringar och skall användas som ett verktyg för de olika skolformerna. Det är kommunens studie- och yrkesvägledningsråd som ansvarar för att planera, justera och följa upp att verksamhetsplanen.

Studie-och yrkesvägledningsråd

Studie-och yrkesvägledningsråd bör bestå av representanter från Orsa grundskolas alla skolor samt en skolledare och studie-och yrkesvägledare. Studie- och yrkesvägledningsrådet ses inför skolstart och skolslut för planering/avstämning av läsårets/terminens kommande aktiviteter samt ett uppföljande möte under varje termin. Inför skolslut bör rådet ses för avstämning och förberedning av insatser under VU-dagarna efter sommarlovet start. Rådet bör också aktivt arbeta med elevsamarbeten från respektive skola.

Vägledningsverksamhetens övergripande mål och syfte

Studie-och yrkesvägledningsverksamheten ska:

- syfta till att hjälpa eleverna att göra väl genomtänkta studie- och yrkesval
- förbereda eleverna för vidare studier
- förbereda eleverna för arbetslivet
- organiseras på ett sådant sätt att eleverna får tillgång till information om utbildningar, studievägar och arbetsmarknad.
- utgå från varje enskild individ och hans/hennes specifika behov där elever med behov av särskilt stöd ges mer uppmärksamhet
- ge eleverna tillgång till professionell vägledning av utbildad studie- och yrkesvägledning
- ge varje elev i åk 7 - 9 enskild vägledning i den utsträckning eleven själv önskar samt erbjuda samtliga elever i åk 9 minst ett vägledningssamtal inför gymnasievalet.
- genomföra vägledningsinsatser i åk F – 6 i samarbete med skolornas personal
- bedriva utvecklingsarbete gällande studie- och yrkesorienteringsverksamheten i kommunen i samarbete med skolans personal
- vara ett stöd för skolans personal

Uppföljning, utvärdering och utveckling av studie- och yrkesvägledningsverksamheten i kommunen är viktig för att kvalitetssäkra verksamheten. Det kontinuerliga utvecklingsarbetet skall ske utifrån perspektivet att alla årskurser skall tillhandahållas kvalitativ vägledning.

¹ Studie- och yrkesorientering

Bakgrund

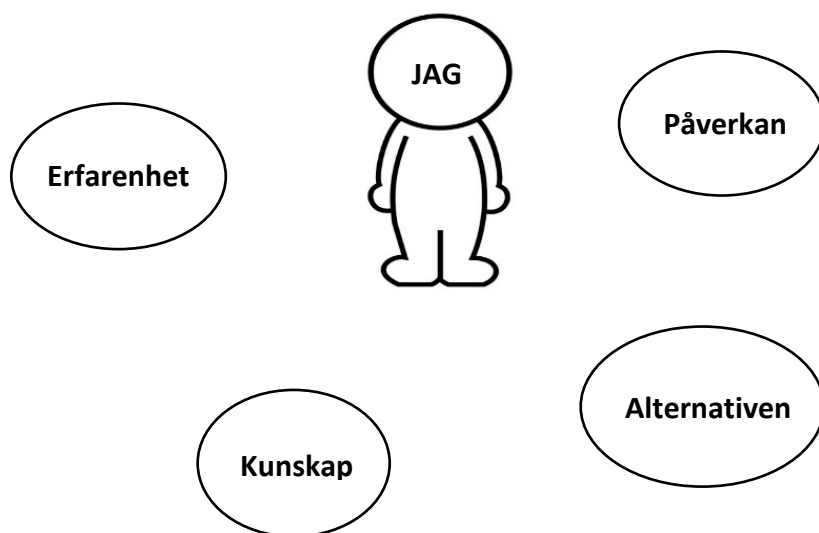
Studie- och yrkesvägledning allt viktigare i ett föränderligt samhälle

Skolan har en viktig uppgift i att förbereda eleverna inför arbetslivet. Både den enskilda individen och hela samhället tjänar på att barn, ungdomar och vuxna lär känna sig själva. Att de blir medvetna om sina styrkor och intressen. Aktiviteter som stärker självförtroendet bör starta tidigt i åldrarna. Medvetna val handlar om att tänka kring sig själv och få kännedom om vilka alternativ som finns. Att ge eleverna dessa förutsättningar skapar kreativa, entreprenöriella medborgare som kan påverka och utveckla sin framtid.

En föränderlig arbetsmarknad gör det svårt att förutsäga villkor i arbetslivet och hur olika yrken kommer att utvecklas. Det gör det besvärligt att förutsäga vad som krävs av individen. Mångfalden av utbildningar som erbjuds skapar svårigheter att överblicka och få helhetsyn över utbud och möjligheter. Därför är det viktigt att skola och näringsliv tillsammans arbetar för att ge eleverna en bred bild av vad som förväntas av dem. En viktig uppgift för studie- och yrkesvägledaren är att vara spindeln i nätet för det gemensamma arbetet och säkra kontaktvägarna.

Individen i fokus

Studie- och yrkesvägledningen och de arbetsmarknadskunskapsfrämjande aktiviteterna, som är hela skolans ansvar, syftar till att göra det möjligt för den enskilde eleven att fatta väl grundade beslut kring sin framtid. Det mest centrala är naturligtvis elevernas individuella intresse, behov och förutsättningar alltid sätts i fokus. Elevens egen delaktighet är viktig i valprocessen och möjliggör aktivt reflekterande kring frågeställningar kring sig själv och alternativen. Skolans ansvar är att hjälpa eleverna att vara nyfikna och reflektera över sitt lärande i alla situationer samt bidra till tillfällen där de ges möjlighet att bygga på sina kunskaper om yrken, utbildningar och arbete.

Skillnaden mellan studie- och yrkesvägledning och arbetsmarknadsfrämjande aktiviteter

Studie- och yrkesvägledning är den personliga vägledningen som studie- och yrkesvägledaren ger i samtal, individuellt eller i grupp/klass. Den skall vara neutral och opartisk. Vägledningen är tänkt att stödja eleven i att undersöka och identifiera sina intressen och möjligheter. Få dem att bli medvetna om sina hinder, inbillade eller verkliga, och medverka till att eleven genom ökad medvetenhet och kunskap om sig själv och de alternativ som finns komma fram till genomtänkta och väl grundade val. Studie- och yrkesvägledaren innehar specialkompetens inom området och har en central roll i de arbetsmarknadsfrämjande aktiviteterna.

Arbetsmarknadsfrämjande aktiviteter berör all personal på skolan och förekommer i undervisning och vägledning, genom informationsinsatser och andra aktiviteter i och utanför skolan. Genom att undervisningen integrerar studie-, yrkes- och arbetsmarknadsorientering bidrar hela skolan till att ge eleverna råd, stöd och kunskap för kommande studier och yrkesliv. En förutsättning för att studie- och yrkesorienteringen skall fungera tillfredsställande är ett gemensamt förhållningssätt.

Studie- och yrkesvägledarens yrkesroll

Den baseras på tre vetenskapliga inriktningar: pedagogik, psykologi och sociologi. I dessa ingår också samtalsmetodiken som en grundsten. Studie- och yrkesvägledare ska aktivt arbeta för att eleverna inte ska begränsas i sina studie- och yrkesval. De behöver vara medvetna om de begränsningar kön, etnicitet, social och kulturell bakgrund kan skapa och motverka dessa. En av studie- och yrkesvägledarens främsta uppgifter är den individuella vägledningen och vägledningssamtalet där samtalsmetodiken är det viktigaste verktyget. Val av utbildning och yrke är idag en process som pågår under en stor del av individens livstid. Det handlar om att göra så goda val som möjligt utifrån egna utgångspunkter. I den optimala valsituationen har individen god självkännet, kunskap om valalternativen samt är rustad med de färdigheter som krävs för att hantera valsituationen.

Implementering och uppföljning

I samband med studiedagar vid terminsslut vt2017 skall arbets- och ämneslag ges utrymme till att mötas för att diskutera hur man i respektive ämne och arbetslag skall rusta eleverna och öka deras valkompetens. Detta ska ligga till grund för respektive skolas årshjul av ämnesövergripande aktiviteter inom studie- och yrkesvägledning, elevhälsoarbete och andra ämnesövergripande aktiviteter. Förslaget av insatserna skall vidarebefordras till den övergripande studie- och yrkesvägledningsgruppen som ser över och beslutar omfattningen av de aktiviteter som skall genomföras under 2017/2018 i Orsa kommun.

Idé och bank med Studie- och yrkesvägledande aktiviteter

Årskurs F-3

I aktiviteterna i de lägre åldrarna F-åk 3 fokuserar vi på närområdet och närmiljön dvs. där vi bor och går i skolan. Vad finns det för yrken? Här tar vi hjälp av personal som finns i skolan. Vilka arbetar mer än lärarna? Kan man få dem att komma och berätta om sina yrkesval? Vi kollar närmiljön. Vilka arbetsplatser finns? Besöka räddningstjänsten. Be polisen komma på besök. Besöka en vårdcentral. Andra företag? En del av företagen kan man göra studiebesök till andra kan man prata om och kring. Vad gör man på företaget? Vilka arbetar där? Känner vi någon som jobbar där? Kan vi bjuda in denne? Vad jobbar barnens föräldrar med? Kan någon komma och berätta om sitt jobb? I alla ämnen kan man på olika sätt arbeta med "jag-stärkande" övningar. Vem är jag? Vad kan jag? Övningar på att beskriv mig själv. På ett tidigt stadiet är det viktigt att eleverna ges möjlighet att sätta upp mål. Mål som genom årens lopp modifieras och förmodligen förändras genom mognad, insikt och erfarenhet

Förslag på Studie- och yrkesvägledande/arbetsmarknadsfrämjande aktiviteter F-3.

Genomförande	Förslag på aktiviteter F-3	Ansvarig
	<ul style="list-style-type: none">• Månadens yrke• Studiebesök i närområdet• Besök av olika yrkesgrupper i t.ex. skolan, polisen, förälder som berättar• Arbete med "Prickboken"• Drömyrke• Yrkeslådor• Rollspel• Besök av studie- och yrkesvägledare• Jagstärkande övningar• Entreprenöriella projekt t.ex. Snilleblixtarna• Samarbetsaktiviteter med elevhälsan, övergripande och förebyggande• "Bra kompis"	Undervisande lärare Arbetslag i samarbete med studie- och yrkesvägledare som konsultativ resurs

Årskurs 4-6

I aktiviteterna i årskurserna 4 – 6 bör vi vidga perspektiven. Det går fortfarande bra att arbeta kring närområdet men om man i de tidigare årskurserna bjöd in yrkesgrupper att besöka klassen och berätta om yrket så kan man utveckla och bygga på genom olika besök på arbetsplatser. Många av övningarna kan vara likadana som i åk F-3. Fortfarande kan olika yrkesgrupper komma och besöka klasserna. Eleverna kan också ges i uppdrag att intervjua en person om hans yrke. Bjud in och samarbeta med ett fadderföretag. Prao hos anhörig 1-2 dagar. Det är viktigt att hålla studiemotivationen uppe och medvetandegöra studiernas och kunskapernas betydelse för individen. Eleverna bör arbeta med sina mål, revidera dessa. Temadagar kan anordnas mat, hälsa och sömn, arbetsliv etc.

Genomförande	Förslag på aktiviteter 4-6	Ansvarig
Löpande	<ul style="list-style-type: none">• Klassvis och enskilt arbeta med material kring framtid, yrken och arbetsliv.• Åk 6 inbjuds att delta i gymnasimässan på Orsaskolan• Gymnasieelever bjuds in att berätta om sina val• Temaarbeten kopplat kring yrke, framtid• Olika studiebesök• Fortsatta övningar kring jaget• Entreprenöriella projekt• Jobbskuggning/intervjua yrkesperson• Besök av studie- och yrkesvägledare	Arbetslag i samarbete med studie- och yrkesvägledare som konsultativ resurs
Åk 4	<ul style="list-style-type: none">• Föreläsningar om mat, hälsa, sömn i samarbete med elevhälsa (vikten av dem för skolarbetets skull)	
Åk 6	<ul style="list-style-type: none">• Språkvalinformation	

Årskurs 7-9

I högstadiet bör eleverna var mer självgående och förväntas ta ett större ansvar för sin framtid. De bör kunna genomföra en prao på ca en vecka. I åk 7 ska de förberedas för högstadiet och ännu mer medvetandegöras studiernas betydelse och deras eget levernes påverkan (mat, sömn och motion) Genom gemensamma temadagar och aktiviteter kan eleverna berika varandra med sina kunskaper. I utvecklingssamtalet i åk 8 och 9 kan studie- och yrkesvägledare delta i de fall där eleven inte når målen för att förtydliga vikten av att nå målen. I övrigt kan SYV delta i de samtal målsman och mentor anser är befogat. Studie- och yrkesvägledare deltar vid samtal om anpassad studiegång. Lektion/föreläsning i samarbete med elevhälsan riktas i första hand till årskurs 7 men kan även vid behov ges till årskurs 8 och 9. Kan också göras som en temadag för hela skolan

Genomförande	Förslag på aktiviteter 7-9	Ansvarig
Åk 7	<ul style="list-style-type: none"> • Lektioner om högstadiet, vikten av betyg, studieteknik, om sömn, motion och mat • Yrkesinventering • Jobbskuggning/intervjua yrkesperson • Redovisning i samband med gymnasiemässan 	Studie- och yrkesvägledare, elev och elevhälsa
Löpande	<ul style="list-style-type: none"> • Värderingsövningar • Olika temaarbeten • Veckans yrke • Gruppvägledning vid behov 	Arbetslaget Studie- och yrkesvägledare, elevhälsa
Åk 8	<ul style="list-style-type: none"> • Yrken i offentlig verksamhet • Branschpresentationer • Gymnasiebesök • Prao 1klass/vecka i samband med nationella prov? • Gymnasieinformation • Gymnasiemässan • Information på föräldramöte 	Undervisande lärare, arbetslag och studie- och yrkesvägledare
Löpande	<ul style="list-style-type: none"> • Värderingsövningar • Olika temaarbeten • Veckans yrke • Gruppvägledning vid behov 	Arbetslaget Studie- och yrkesvägledare, elevhälsa
Åk 9	<ul style="list-style-type: none"> • Gymnasieinformation i klass och föräldramöte • Enskilda samtal • Besök på program • Veckans gymnasieprogram • Överlämningsblanketter fylls i på höstens utvecklingssamtal, lämnas till studie- och yrkesvägledare 	Undervisande lärare, arbetslag och studie- och yrkesvägledare

Styrdokument

Skollagen 2010:800

Kap 2 Huvudmän och ansvarsfördelning

Studie- och yrkesvägledning

Tillgång

29 § Elever i alla skolformer utom förskolan och förskoleklassen ska ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses. Även den som avser att påbörja en utbildning ska ha tillgång till vägledning.

Behörighet

30 § För att få anställas utan tidsbegränsning för studie- och yrkesvägledning ska den sökande ha en utbildning avsedd för sådan verksamhet.

Den som inte uppfyller kravet enligt första stycket får anställas för studie- och yrkesvägledning för högst ett år i sänder.

Kap 10 Grundskolan

Utbildningens syfte

2 § Grundskolan ska ge eleverna kunskaper och värden och utveckla elevernas förmåga att tillägna sig dessa.

Utbildningen ska utformas så att den bidrar till personlig utveckling samt förbereder eleverna för aktiva livsval och ligger till grund för fortsatt utbildning.

Utbildningen ska främja allsidiga kontakter och social gemenskap och ge en god grund för ett aktivt deltagande i samhällslivet.

Läroplan för grundskola (LGR 11)

2.6 Skolan och omvärlden

Eleverna ska få en utbildning av hög kvalitet i skolan. De ska också få underlag för att välja fortsatt utbildning. Detta förutsätter att den obligatoriska skolan nära samverkar med de gymnasiala utbildningar som eleverna fortsätter till. Det förutsätter också en samverkan med arbetslivet och närsamhället i övrigt.

Mål

Skolans mål är att varje elev

- kan granska olika valmöjligheter och ta ställning till frågor som rör den egna framtiden,
- har inblick i närsamhället och dess arbets-, förenings- och kulturliv, och
- har kännedom om möjligheter till fortsatt utbildning i Sverige och i andra länder.

Riktlinjer

Alla som arbetar i skolan ska

verka för att utveckla kontakter med kultur- och arbetsliv, föreningsliv samt andra verksamheter utanför skolan som kan berika den som en lärande miljö, och bidra till att elevens studie- och yrkesval inte begränsas av kön eller av social eller kulturell bakgrund.

Läraren ska

bidra med underlag för varje elevs val av fortsatt utbildning, och medverka till att utveckla kontakter med mottagande skolor samt med organisationer, företag och andra som kan bidra till att berika skolans verksamhet och förankra den i det omgivande samhället.

Studie- och yrkesvägledaren, eller den personal som fullgör motsvarande uppgifter, ska

informera och vägleda eleverna inför den fortsatta utbildningen och yrkesinriktningen och särskilt uppmärksamma möjligheterna för elever med funktionsnedsättning, och vara till stöd för den övriga personalens studie- och yrkesorienterande insatser.

2.8 Rektors ansvar

samverkan med skolor och arbetslivet utanför skolan utvecklas så att eleverna får konkreta erfarenheter av betydelse för deras val av fortsatt utbildning och yrkesinriktning,

- den studie- och yrkesorienterande verksamheten organiseras så att eleverna får vägledning inför de olika val som skolan erbjuder och inför fortsatt utbildning,

Implementering av en studie- och yrkesvägledningsplan

Jag har varit runt på alla skolor och pratat med personal och kommit fram till att en hel del görs men inget är samordnat eller strukturerat. Det finns ingen översikt. Det sker redan idag saker i undervisningen som stärker barnen och rustar dem med valkompetens men undervisande personal är ofta omedvetna om sin insats. De barn som får ta del av dessa åtgärder är också omedvetna om att insatser görs. Det krävs både att personal blir medvetna och strukturerade samt att barnen medvetandegörs i vikten av valkompetens och vikt och mål med sin skolgång. För att implementera en studie- och yrkesvägledningsplan och för att få undervisande lärare att bidra till att ge eleverna valkompetens behöver undervisande personal förankra och själva bidra till detta. Därför bör skolornas personal ges tillfälle att mötas i sina arbetslag och ämnesgrupper för att diskutera och komma fram till hur de kan bidra med i sitt ämne, i sin undervisning till att eleverna efter genomgången grundskola fått en ökad valkompetens. Hur de ska samverka med arbetsliv och närsamhälle i övrigt som kultur- och föreningsliv och andra verksamheter som kan berika dem och vidga deras perspektiv. Målet skall vara att Orsa grundskolas elevers yrkes- och utbildningsval inte begränsas av kön, social eller kulturell bakgrund.

Förslag: I samband med studiedagar vid terminsslut vt2017 bör arbets- och ämneslag ges utrymme till att mötas för att diskutera hur man i respektive ämne och arbetslag för att öka elevernas valkompetens. Det ska ligga till grund för respektive skolas årshjul av ämnesövergripande aktiviteter.

Förslag: Det bör upprättas ett årshjul där schemabrytande aktiviteter skrivs in för hela kommunen och för respektive skola. Det kommunala årshjulet ligger till grund för respektive skolas årshjul. Det är skolledare, elevhälsoteam och studie och yrkesvägledningsrådet som ansvarar för lokala årshjul på respektive skola

Förslag: Fortsatt utformning och utveckling föreslår jag att ett utvalt studie- och yrkesvägledningsråd ansvarar för. Rådet bör bestå av minst 1 rektor/skolledare från någon av Orsaskolans rektorer samt lärare från respektive skola och studie och yrkesvägledaren. Studie- och yrkesvägledningsrådet bör ses inför skolstart för planering av läsårets/terminens kommande aktiviteter (det förslag som kommer från VFU-dagarna) samt ett uppföljande avstämningsmöte under varje termin. Rådet bör också aktivt arbeta med elevsamverkan från respektive skola.

Förslag: Implementering av studie- och yrkesvägledande ansvar "Skolans hela ansvar, utdrag ur LGR 11"². På VFU-dagarna i samband med terminsavslut avsätts tid för lärarpersonal på respektive skola i ämneslag att utforma sin del/sitt ansvar/i sitt ämne. Förslag till verksamhetsplan utformas. Förslaget fastställs sedan i studie- och yrkesvägledningsrådet inför skolstart i augusti och införs i det kommunala årshjulet.

² Alla som arbetar i skolan ska

verka för att utveckla kontakter med kultur- och arbetsliv, föreningsliv samt andra verksamheter utanför skolan som kan berika den som en lärande miljö, och bidra till att elevens studie- och yrkesval inte begränsas av kön eller av social eller kulturell bakgrund.

Läraren ska

bidra med underlag för varje elevs val av fortsatt utbildning, och medverka till att utveckla kontakter med mottagande skolor samt med organisationer, företag och andra som kan bidra till att berika skolans verksamhet och förankra den i det omgivande samhället.

JAG OCH ANDRA

Första sidan: namnteckning varje år

Klass 1 Självpporträtt

Min familj
Här bor jag (huset)
Mina bästa saker
Jag blir glad...
Tänk om jag kunde
.....

Klass 2 Mina intressen

Mat jag gillar/ogillar
Det här är jag bra på
Jag kan bli ledsen...
En bra vän
.....

Klass 3 Min favoritplats

Tänk om jag kunde.....
Jag kan bli rädd.....
När jag blir vuxen.....

Klass 4 Självpporträtt

Mat jag gillar
Detta gör mig arg...
Mina intressen
.....

Klass 5 Min familj

Hemma hos oss (inomhus)
Mina intressen
Det här är jag bra på
Jag kan bli ledsen
.....

Klass 6 Tänk om jag kunde

Tankar om liv och död
När jag blir vuxen
Sorg och glädje
Kärlek
.....

Litteraturtips

Skolverkets Allmänna råd - Arbete med studie- och yrkesvägledning

Tala om Arbetslivet - Mia Lindberg, Frida Wikstrand

Lilla Genushäftet - Maria Hedlin

På tal om kvinnor och män - Lathund om jämställdhet SCB 2014

DATE - ett lärmaterial om mötet mellan elev och lärmiljö i alla ämnen för åk 4–9

LR - Det öppna klassrummet

BRYT ett metodmaterial om normer i allmänhet, heteronormen i synnerhet - RFSL

O/LIKA ett metodmaterial kring fördomar och diskriminering

GÖR samlade metoder för jämställdintegrering från EFS JÄMT